

TENEN

29. årgang nr. 3 – februar 2019

NÆLDEFIBRE FRA 2018-HØSTEN – LÆS OM NÆLDEBRYDNINGEN PÅ SIDE 15

Indhold:

En flamskvævet pude finder hjem	side 3
Mit lange broderiliv	side 6
Rekonstruerede dragter på Kronborg	side 8
Beretning for året 2018	side 10
Generalforsamling fredag den 15. marts 2019	side 13
Brændenældfiber – brydning	side 15
Studietur til Hälsingland i september 2019	side 16
En sofa fortæller ...	side 17
Julebesøg i Birkerød gl. Præstegård	side 18
Boganmeldelse: Navneklude og andre Prøveklude	side 19
Boganmeldelse: Åse Lund Jensen – en dansk strikdesigner	side 20
Boganmeldelse: Dansk Modeleksikon	side 21
Arv efter Jean Bonfils	side 22
Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.	side 23
Bagsiden: Postkort fra min syskuffe	side 24

QR-koden henviser til dette bladnummers side på internettet

TENEN Dansk Tekstilhistorisk Forening – CVR 30865995

Formand: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55

Næstformand: Lone de Hemmer Egeberg, Teglgården 66 st.th, 3460 Birkerød,
telefon 45 81 05 05

Kasserer: Bent Bille, Søndergade 66, 5620 Glamsbjerg, telefon 64 72 15 65

REG.NR. 1551 KONTONR. 1430130 • SWIFT-BIC: DABADKKK IBAN: DK2330000001430130

Medlemsskab tegnes hos kassereren. I sæson 2018/19 er prisen pr. år 250 kr.

Husstandsmedlemsskab koster 300 kr. Betaling med frist 1. juli.

Medlemmer får tilsendt tidsskriftet TENEN.

TENEN – Danish Society for Textile History – Verein für Dänische Textilgeschichte

Tidsskriftet TENEN

Redaktion: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55,

ePost silke-annet@silke-annet.dk • Vibeke og Frits Lilbæk, telefon 26 60 28 40,

ePost vofl3450@gmail.com

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk • Digitaltryk: VesterKopi • ISSN: 0906-9526

Copyright © TENEN og forfatterne • 13.02.2019

TENEN udkommer fire gange om året – sidst i månederne august, november, februar og maj. Deadline for redaktionelt stof er seks uger før eller efter aftale med redaktionen.

Artikler og indlæg sendes til redaktionen

fx med ePost – eller evt. maskinskrevet med brevpost. Tekst og illustrationer adskilt.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til foreningens kasserer
– så længe lager haves. Prisen er 65 kr.

Ændring af sendeadresse meddeles til kassereren.

Web-sted: www.tenen-dk.tk – Facebook: www.facebook.com/groups/TENEN.forening

En flamskvævet pude finder hjem

Det var en sær omvej, som i 1970-erne førte en sjælden pude ind i vores hjem:

Betrækket er flamskvævet, en gammel form for billedvævning, med en pude af vinrødt glanslærred og med fyld af fjer. Pudene er 56 cm lang og 52 cm bred, så den kan egne sig til at gøre en stol bekvem.

Den var en meget personlig gave fra en bekendt, der havde taget vare på den i et langt menneskeliv som et kosteligt minde, uden dog selv at kunne videregive detaljer om dens tilblivelse. Som tiden er gået, bør puden nu finde et nyt hjem i trygge omgivelser, men forinden vil det være oplagt at dele nogle tanker om den netop med TENENS medlemmer.

Hvem ville ikke blive overrasket ved at få tilbudt denne pude, som jeg straks kunne kende som flamskvævet, sandsynligvis fra Sverige, hvor lignende kendes fra det meste af landet, dog med vekslende udtryk fra syd til nord. Flamskvævning har i 1500-1600 årene været udført af professionelle vævere i kongelige

Flamskvævet pude, 52×56 cm. Ubleget bøgarns trend. Uldent islet i mønstervævning, sort bund, mønster i grønt, rødt, blåt, gult og hvidt. Grøn bagside.

Motivet er et brudepar stående i rokokko-dragter, imellem dem en vase med kraftige nelliker, og roser, langs siderne lignende blomsterranker og fugle. Undertiden kan motivet være betegnet trolovelse. Pudene var beregnet til at sidde på ved brylluppet, og senere ben ved højtider.

Tilbørende inderpude af rødt glanslærred, et imprægneret og glittet lærredsstof. Fjerfyld.

Det er usædvanligt at en sådan pude findes bevaret, set i forhold til samlingerne i museerne.

værksteder og i Europas byer, hvor de leverede vægtæpper, bordtæpper og puder til stole og vognsæder. I løbet af 1700-årene blev det almindeligt at lade vægge og møb-

Flamskvævet agehynde. Motivet er bryllupsscenen, gentaget. Brugt som pude på vognbukken, hvor et par kunne sidde. Fra Dalby sogn, Torna herred, Skåne. Nordiska Museet, 1233. Foto: Nina Heins.

ler beklæde med silke, og stole og sofaer fik polstrede sæder, hvilket gjorde flamskvævningen umoderne. Uden for byerne fik denne teknik imidlertid en ny blomstring, for Nordens vedkommende i dele af Norge, men ikke mindst i visse dele af Sverige, og i særlig grad i Skåne omkring Malmø og Lund. De mandlige håndværkere fik efterhånden svært ved at opretholde deres værksted i byen. Men kvinder overtog gradvis vævningen og kunne bedre tilpasse sig ved at tage imod opgaver på bestilling, som de udførte med de redskaber, der fandtes på gårdene, hvor de fik deres ophold så længe.

Fra Torna og Bara herreder nær Lund og fra den rige skånske slette syd for Malmø findes bevaret over 700 puder og lange bænkedynner, som med indvævede dateringer er fra perioden 1750 og frem til 1848 – en overdådig folkekunst. Også senere er der blevet vævet i Skåne, og TENENs medlemmer har oplevet

gæstgivergården i Everløv, hvor familien, forældrene samt deres seks døtre har frembragt brudekister fulde af disse fornemme vævninger. Netop fra Torna herred findes en agehynde, nu i Nordiska Museet i Stockholm, som i sit motiv står vores ganske nær, ingen af dem med årstal, men så nært beslægtede som de kan være. Vi må derfor tro, at vores pude er blevet til i dette område nord for Lund.

Men historien kan ikke slutte her. Den tidligere ejer havde bevaret puden som erindring om sin mand, den svenske maler John Sten, egentlig Wettersten, som var født i 1879 og stammede fra Mekrossla i Njutånger sogn i Hälsingland. Efter sin kunstneriske uddannelse i Sverige rejste han til Paris for at dyrke videre kunststudier og stiftede der kendskab til kubismen, senere udviklet til hans mere frie ekspressive stil, og i 1922 modtog han et svensk

stipendium, som satte ham i stand til sammen med sin danskfødte hustru Valborg at rejse til Bali. Opholdet blev dog efter ganske kort tid brat afbrudt, da John Sten fik dysenteri, som fik dødelig udgang. Hans kunstneriske produktion er blevet testamenteret til Hälsinglands Museum i Hudiksvall. Pudén fik lov at følge Valborg Sten som hendes minde om ægtefællen. Hun uddannede sig som translatør i fransk og fik sit virke som gymnasielærer både i tegning, inspireret af ungdommens kunstneriske miljø i Paris, og som en anset fransklærer.

Hvordan pudén fra Skåne er kommet ind i denne norrlandske sammenhæng lader sig ikke opklare. Meget tænkeligt kan det være, at den har været en inspirationskilde. I John Stens leveår var der betydelig interesse for folkekunst af denne karakter. Meget blev indsamlet til de nordiske folkemuseer netop med

henblik på at kunne bruges som forlæg for kunstnerne.

En gruppe af TENENs medlemmer vil i september 2019 rejse til Hälsingland for at opleve den tekstile kultur – og pudén vil følge med og blive overladt til John Stens samling, hvor den fortsat kan give oplevelser til museets brugere.

Hanne Frøsig Dalgaard

Litteratur:

- Ernst Fischer og Gertrud Ingers, *Flamskvävning*, Malmöhus läns Hemslöjdsförening, Malmö 1964, 4. oplag.
- Georg Garde, *Dansk Billedvævning c. 1500 – 1800*, København 1949.
- Aaæ Bay Sjøvold, *Bolig og bohæve i eldre tid*, Oslo (1967) 1983, side 169 ff.
- *Wikipedia* leksikon på internettet.
- *Svenskt biografiskt lexikon* på internettet.
- Nordiska Museets database.

Detalje af flamskvævning. Vævningen foregår på en lodret væv. Mønsteret kan tegnes på trenden eller ligge som fortegnelse bag trenden. Det enkelte mønster plukkes ind sådan, at overgange mellem farverne slås om samme trendtråd. Der fremkommer en hakket overgang i modsætning til gobelinteknik, hvor farveskift udføres som en lodret skarp linje og ses som en åbning i stoffet.

Mit lange broderiliv

Som nok den eneste her i landet syede jeg mine første sting på mine egne bleer. Jeg var endnu ikke nat-tetør, da jeg som knap 4-årig fik en lillesøster, og min mor har nok villet skelne mellem de godt brugte natbleer og min søsters nye. Jeg husker i hvert fald, at jeg syede nogle røde sting på den ene og blå på den anden, og historien er blevet bekræftet senere af min ældre søster.

Jeg lærte at strikke som 5-årig, og omtrent samtidig syede jeg på hulpap - ses øverst på bordet.

Da man jo ikke kunne få uldgarn at sælge i min mors butik under krigen, var næste projekt korssting på stramaj, vel at mærke med de nu overflødige uldprøver på farvekort: hæft ende - sy 9 korssting - hæft ende, - ny farve - fortsæt... Glæden ved at vælge en ny farve opvejede til fulde ulempen ved at skulle hæfte ende ustandselig - tv. på bordet.

Så eksperimenterede jeg selv med at lære sting og applikere. Jeg efterlignede også min meget beundrede storesøsters sofapude og lavede kopi i miniudgave. Jeg havde set tunger på familiens linned, og lærte mig selv at lave dem og huller kastede jeg mig ud i på samme måde - vel at mærke før jeg blev 10 år.

I skolen stod det ikke på broderi ud over de for mig kendte korssting på mit ternede forklæde, men jeg lavede en del til min søsters dukker, og som alle ordentlige piger broderede jeg udstyr som eksempelvis hovedpudebetræk fra jeg var 14 år.

Gymnasiet var én lang arbejdsproces. Vi gik jo i skole 6 dage om ugen, og jeg læste lektier 6 timer om dagen! Så ingen tid til håndarbejde.

På seminariet broderede vi heller ikke men strikkede og hæklede og var til eksamen 2 gange i syning. Med eksamen vel overstået og i job tog jeg fat på udstyr igen. Der blev syet monogrammer på duge, hulsøm på pudebetræk og servietter og dug af det såkaldte silkelærred. Og så kom jeg med på Haandarbejdets Frem-

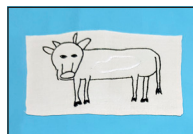

mes bølge af korssting på hørlærred, så der blev syet bakkerveserviet, dækkeservietter og mellemlægsservietter med sammentrækssyning og diverse ting til gaver.

1960-erne og 70-erne lyksaliggjorde mig med mand og 5 børn i løbet af 9 år, så den stod på syning og strikning til børnene i næsten 25 år – men jeg "snød" sommetider og broderede gaver, så var alibiet i orden. Jeg begyndte også at færdiggøre broderier for kolleger.

Fra 80-erne begyndte der så at komme lidt mere luft til at dyrke broderiet igen, og da der kom børnebørn, broderede jeg nogle af deres tegninger og brugte dem på puder eller poser. Samtidig faldt jeg i gryden på Skals håndarbejdsskole og blev medlem af Valby Kunsthåndværkere, og nu kan jeg slet ikke holde op.

Jeg har broderet portrætter af hunde og katte, broderet min udsigt fra lejligheden til begge sider, lavet portræt af et af mine børnebørn, syet min families slægtstræ som pude, og ind imellem syr jeg noget rigtig svært bare for at bevise for mig selv, at jeg stadig kan. Jeg broderer også en slags rejsedagbog, idet jeg hver aften laver en skitse af noget, som har gjort indtryk, og det bliver så broderet, når jeg kommer hjem. Jeg kaster mig ud i næsten hvad som helst – bare det ikke er kedeligt.

Jeg bliver ved, så længe jeg kan og nyder den kreativitet, som broderiet giver mulighed for.

Margit Ambeck

Frederik II og dronning Sofie:

Rekonstruerede dragter på Kronborg

Kronborg Slot, opført af Frederik II i 1574-85, er et helt centralt bygningværk i dansk renæssancekultur. Byggeriet, der stod på i 11 år, engagerede et stort antal håndværkere og kunstnere fra Europa – især fra Nederlandene. Slottet, dets rigdom, pragt og enestående placering, tiltrak sig opmærksomhed og fik stor betydning. Det er således ikke tilfældigt, at Shakespeare lader skuespillet Hamlet foregå her.

I 2006 markerede danske museer og andre kulturinstitutioner dette år som renæssanceår. På Kronborg valgte man at genskabe Frederik II's dronning Sofie af Mecklenburgs brudekjole fra 1572.

Som forlæg ses et portrætmaleri i Rosenborg Slot af kongelig maler på Kronborg Hans Knieper, som vi-

ser Sofie i en rød silkevelour kjole med gyldne borter og dråbeformede guldperler, hvide strikkede silkeærmer og pibede manchetter og krave. Og selvfølgelig med perlestukken hue og krone, samt smykker.

Bent Jørgensen, slotsbetjent på Kronborg, syede huen med perler og fremstillede kronen og smykkerne. Jeg kom til at sy pibekraven og manchetterne af netteldug.

Det viste sig, at kjolen og båndbesætningen ikke arbejdede godt sammen. At sy de kraftige silkevelour stoffer sammen på en almindelig symaskine, efterlader et synligt spor med mast silkeplys. Tilskæring var anderledes i gamle dragter, og det er en fordel med syninger, som kan formes skulpturelt efter behov. Der var også et problem med, at ginen ikke var den spinkle unge pigekrop, som ses på maleriet. Man diskuterede forskellige muligheder for at afhjælpe problemerne. Det endte med et ønske om at finde den rigtige dukke, og valget faldt på Povl Kjer, en billedskærer som har lavet mange flotte udstillingsdukker til museer. Han har de kunstneriske evner til at få sine dukker til at ligne portrætter af de ønskede personer, uden at man er i tvivl om, at de er af træ.

Når man nu ønskede sig en fin ny dukke til Sofie, så kunne det være dejligt, såfremt Frederik II kunne

en splejset 14-årig pige, som ligner portrættet. Kjolen er blevet tilpasset og håndsyet af undertegnede. De fine stoffer blev genanvendt, og der blev lavet nye ærmer i silkestrik samt et nyt vadmelsunderskørt.

se godt ud sammen med sin dronning. Der blev samlet ind til at få dette projekt sat i værk.

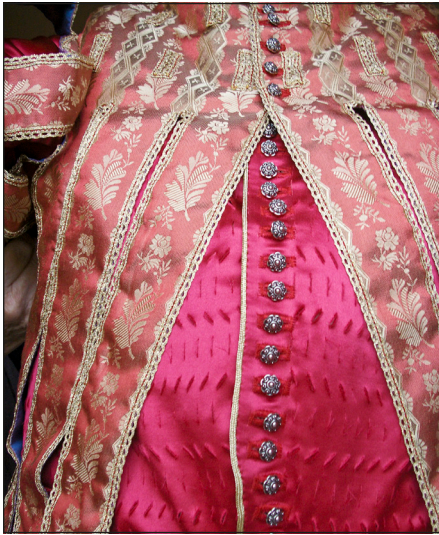
I 2012 flyttede dronning Sofie igen ind på Kronborg Slot. Dukken er nu

Kong Frederik II flyttede ind i januar 2018.

Hans røde trøje er af satinvævet silke med udhugget mønster, for af hør, kviltet med rødt silkegarn. Vamsen bæres over trøjen, den er syet af silkestof, mellemfor af hør, indvendig foret med taftvævet silke og kantet med guldblonder. Bukserne er i sort silkedamask med sorte velourbånd med guldpunkt – vidden i hvert bukseben er i øvrigt 180 cm. Bukserne er bundet på trøjen med tynde silkebånd på guldnåle hele vejen rundt.

Jeg leverede materialerne og syede Frederiks dragt.

Annet Laursen Skjelsager

Beretning for året 2018

Generalforsamlingen blev afholdt februar 2018 i Skanderborg. Det blæste fælt og Danmarks måske næstlængste hovedgade var ret lang.

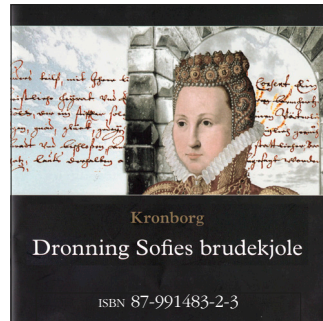
Først var der udstillingen på Skanderborg Museum med Holger Blom. Det var en flot rundvisning, den unge guide leverede. Bestyrelsen er helt sikker på, at hun vidste temmelig meget, og at hun også formåede at få noget ud af vores besøg i udstillingen. Tie stille kunne vi jo ikke!

Vi fik set "det hele". Først startede vi "på teatret", hvor mange genkendte en kjole her og der. Anni Bloch havde som barn oplevet en tradition med nytårsaften at være i Det kongelige Teater, og her set nogle af kjolerne. Hun kendte mange af forestillingerne.

Derefter var det dronning Ingrid

Noter:

- Til fremstilling af begge dragter er benyttet beskrivelser og mønstre fra Janet Arnold: *Patterns of Fashion – The cut and construction of clothes for men and women c. 1560-1620*.
- I TENEN 20. årg. nr. 1 fortæller Poul Kjer om udvikling af træ-mannequindukker.
- Fotos ved forfatteren og Mathias Joong Dahl Jeppesen samt Slots- og Ejendomsstyrelsen.

kjole med sin historie + billeder fra Anne-Maries bryllup, hvor Holger Blom også var kreatør, og selv følte han her en vis ærefrygt, for hun var jo så ung.

Til sidst var der en udstilling om værkstedet med mange forskellige "prøver".

Efter den fine omvisning, gjaldt det en af byens caféer, hvor vi kunne få frokost, og der blev serveret kaffe/the med kage til alle under selve generalforsamlingen. Få ændringer i vedtægterne blev godkendt, og valg af den bestående bestyrelse blev også godkendt.

En fin dukketøjsudstilling blev arrangeret og Lone Falkenberg viste, hvordan hendes egen dåbskjole var endt som dukketøj. Hun har vistnok sin dåbshue tilbage.

Om TENENs rejse til Lyon i marts

skriver Susanne Lervad: Som tidligere annonceret i TENENs blad, arrangerede jeg en rejse til silkebyen Lyon fra tirsdag den 20.3 til 24.3 2018. Vi var 20 deltagere og silkeeksperten Kerstin Andersson deltog som guide udover undertegnede.

Jeg har boet i Lyon i mange år og blandt andet undervist i dansk på universitetet i Lyon. Min første studerende Delphine Godefroy, nu dansktalende guide på Lyons Turistbureau deltog også to dage for at vise os Lyons specielle silkeinspirede arkitektur. Vi så masser af silkevævning og silketryk - og spiste god mad på de mange kvalitetsrestauranter i byen.

Jeg havde bestilt værelser på Hotel de Colleges i den gamle bydel i Lyon, som jeg måtte forudbetale.

Mht. til flyrejse ventede jeg til tre måneder før afrejse med at bestille direkte Easyjet-fly til Lyon og derefter bus ind til Lyon og Hotel des Colleges.

Jeg håber alle havde glæde af at deltage og forsøgte at holde prisen så rimelig som muligt. Rejsen hvilede økonomisk i sig selv.

Dragtudstillingen i Brede: I juni måned havde Maj Ringgaard inviteret til besøg på den store dragtudstilling Krop og forklædning i Nationalmuseets afdeling i Brede. Udstillingen åbnede i 1993 og var tilrettelagt af museumsinspektør Bjarne Kildegaard, der i kataloget forklarer, at formålet har været at foretage nogle nedslag i perioders konkrete dragter og fortælle historier derfra. Han valgte derfor at vise dragterne med det tilbehør, man følte sig sikker på havde været brugt sammen og ikke tilføje eksempelvis forklæde el-

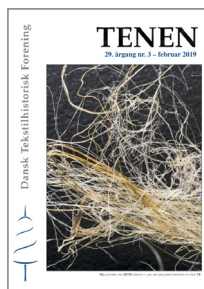
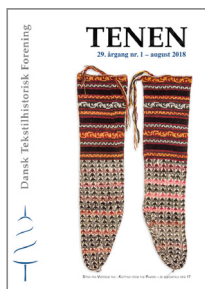
ler hovedtøj. Maj redegjorde fint for principperne og beskrev belysningen som tidens mest moderne. Gitterne blev omsorgsfuldt fremstillet til hver enkelt dragt, og det er en af grundene til, at de stadig står så flot og at udstillingen stadig holder. Enkelte genstande trænger til at blive rettet op, og belysningen suppleret hist og her, men ellers kunne man sagtens åbne udstillingen igen og opkræve entre. Skoleklasser ville også have glæde af at se den og diskutere ud fra den, som vi gjorde den dag. Men det bliver sikkert ikke til noget med museets nuværende ledelse.

Efter et kort bestyrelsesmøde spiste vi sammen i Brede Spisehus og nød den smukke aften udendørs ved Mølleåen.

Juleturen gik til den store udstilling af Ann-Mari Kornerups tekstile værker i Birkerød Gl. Præstegård, arrangeret af Birkerød Kunstforening i samarbejde med kunstnerens børn og medarbejdere.

Flere af TENENs medlemmer havde bidraget med artikler og udlån, så det var helt naturligt, at foreningen fik en særvisning den 24.11.2018, udstillingens næstsidste dag.

Efter en kop kaffe og en lille introduktion gik vi rundt og beundrede de store og små værker, fremstillet i løbet af et langt kunstnerliv. Ann-Mari Kornerup var svensk og uddannet i Stockholm, og medlemmer af den store familie har flere af de monumentale værker, som de gerne udlånte. Mange teknikker, materialer og farvekombinationer blev diskuteret og beundret. Alle syntes at finde det interessant at se det vidtspændende arbejde i sam-

menhæng i den første store, samlede udstilling.

Derefter spiste vi sammen i en nærliggende café.

*

Danmarks Folkelige Broderier udgav i sin tid mange lysbilledserier med billeder af ting, der havde været vist på de landsomfattende udstillinger. I mange år har billederne kunnet lånes via bibliotekerne; men i 2018 viste det sig, at man i al uforstand er kommet til at smide billederne helt ud og kun bevaret teksthæfterne, der er helt værdiløse uden billeder.

TENEN disponerer over et formentlig komplet sæt; men har dog fornylig konstateret, at teksthæftet til et billedsæt manglede og man i stedet havde et hæfte uden billeder. Det lykkedes imidlertid at fremskaffe både de manglende billeder og en fotokopi af det manglende hæfte. Til vores overraskelse disponerer vi nu over to forskellige sæt Lolland-Falster serier udgivet i hhv. 1963 og 1989.

I TENEN-regi forsøges disse billeder genudsendt. Imidlertid har opbakningen blandt foreningens medlemmer ikke været overvældende og den tekniske udvikling har nødvendiggjort at "opfinde" en ny betalingsmodel, fordi TENENs bestyrelse ikke mener, at en så stor kulturskat

blot skal foræres væk. Tre serier er næsten klar ...

*

Antallet af besøgene på TENENs internet-hjemmeside er i disse år faldende – det er et helt almindeligt fænomen, at internet-browsing ikke har det tidligere omfang. I stedet har der været en gevaldig vækst indenfor sociale medier – i TENENs tilfælde Facebook-gruppen, som her først i februar havde 269 medlemmer, og det er jo i grunden ikke så galt! Gruppen kan betragtes som en tidssvarende udgave af en opslags-tavle. Den, som har slået op, kan både ændre i og tage opslag ned igen. Mange opslag fortæller om tidsbegrænsede begivenheder som eksempelvis udstillinger og møder. Administrator fjerner sådanne forældede opslag, hvorfor opslag med blivende værdi med tiden synker mod bunden.

*

TENENs bogholder har været i gang med at få lavet en særlig rejse-bankkonto med tilhørende hævekort. Det skulle gerne resultere i turbetalinger, som ikke bliver blandet sammen med private penge. Kontoen er klar til at blive taget i brug. Deltaerne i Hälsingland-turen i september 2019 har allerede fået besked.

*TENENs bestyrelse
februar 2019*

Dagens program

kl. 11:30

- Mødested er ved billetsalget til Kronborg Slot.

kl. 12:00

- Kulturelt tekstilt indslag: Formidlingsassistent Bent Jørgensen tager os med på besøg hos bl.a. kong Frederik II og dronning Sofie. Det tager nok en times tid, hvorefter der er mulighed for selv at gå på opdagelse i slottet.

kl. 15:30

- Klar i Krone B - restauranten ved Kronborg - til ...

Foreningen TENENs generalforsamling.

Dagsorden for generalforsamlingen ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent.
2. Navneoprøb.
3. Fremlæggelse og godkendelse af bestyrelsens beretning.
4. Indkomne forslag, der har betydning for budget.
5. Fremlæggelse og godkendelse af revideret regnskab samt budget.
6. Fastsættelse af kontingent.
7. Valg til bestyrelse for 2 år ad gangen – i lige år vælges 4 bestyrelsesmedlemmer og i ulige år vælges 3 bestyrelsesmedlemmer. På valg er: Annet Laursen Skjelsager, Bent Bille og Susanne Lervad.
8. Valg af revisor, revisorsuppleant samt 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år.
9. Øvrige indkomne forslag.
10. Eventuelt.

Forslag til behandling på generalforsamlingen skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Medlemmer har tale- og stemmeret ved generalforsamlingen. Referent er et medlem af TENENs bestyrelse. Referatet underskrives af dirigent og referent og bringes i førstkommende medlemsblad. Foreningen TENEN er vært ved kaffe/te + brød under generalforsamlingen. Den nyvalgte bestyrelse afholder et kort konstituerende møde senere i løbet af dagen.

Efter eventuelt: Yderligere kulturelle tekstile indslag:

- a) Tekstile bogbind - har du eksempler, så tag dem med. Tekstile bogbind kan fx være et syet bogbind, der lægges om bogen i stedet for et papiromslag, men det kan også være en bog, der er indbundet i noget tekstilt. Vi er meget interesserede i alt.
- b) Annet Laursen Skjelsager beretter lidt om den afholdte workshop i gamle syteknikker – deltagerne i workshopen bedes medbringe og vise deres resultater.

kl. 18:00

- Fælles middag for egen regning på Restaurant Krone B. Under forudsætning af, at mindst 10 deltagere tilmelder sig.

Tilmelding til generalforsamlingen: Af hensyn til bestilling af kaffe mv. bedes man tilmelde sig straks og senest den 4. marts 2019 til Annet Laur- sen Skjelsager, enten i mail til silke-annet@silke-annet.dk eller på telefon 44 95 05 55. I forbindelse med tilmeldingen bedes også oplyst, om man øn- sker at deltage i middagen på Restaurant Krone B.

Pris - Kronborg Slot: Alle, som deltager i besøget på slottet, betaler selv en- tré dertil - måske er der mulighed for gruppebillet.

Pris - generalforsamling: Gratis for medlemmer medens ikke-medlemmer betaler 100 kr. og får så også servering under generalforsamlingen.

Ud- og hjemrejse: Deltagerne sørger selv for transport.

Afstand i Helsingør: Fra Helsingør Station til Kronborg er der 1,4 km og en beregnet gåtid på 20 minutter.

Henvisninger - links:

- Tidsskriftet TENEN
 - om bogbind i 7. årg. nr. 4 og 8. årg. nr. 3, se TENENs bladarv på www.tenen-dk.tk
- Kronborg Slot
 - www.kronborg.dk
- Krone B - restauranten ved Kronborg
 - www.krone-b.dk

Brændenældefiber – brydning

Efterhånden som brændenælder blev høstet i løbet af sommeren og efteråret 2018 har de ligget til markrødning, og vi kan takke Annet for at have stillet græsplæne til rådighed samt været ansvarlig for rødningen af en hel del nældebundter.

Annet, Birgitte og jeg mødtes en lørdag i januar, hvor vi i hånden forsigtigt brød den rødnede stængel, så vi kunne 'befri' den smukke nældefiber. Her kunne vi godt have brugt en hørbryde, men sådan en havde vi ikke. Derimod var det

ikke hensigtsmæssigt at anvende en hørhedge, da vi her ville 'miste' en masse fiber, og vores fiber-mængde var ikke så overvældende stor, som man ellers ville have ved en hørhøst. Vi valgte at karte fiberen, og det fungerede rigtig godt ved den efterfølgende spinning.

Det er ikke for ingenting, at en korrekt og vellykket rødning anses som det vigtigste punkt i udvinding af denne slags plantefibre. Det var derfor interessant at opdage hvilke bundter, der var rødnet tilstrækkeligt og hvilke, der skulle igennem endnu en rødning. For ja, man kan godt dobbelt rødne. Annet har noteret varighed og sted for rødning og høst, så det bliver spændende at sammenligne resultater og erfaringer, når vi

er kommet længere ind i forløbet med de resterende bundter af rødnede nælder.

I det spundne garn er de vilde nælder fra haven og grøfterne blevet til et meget smukt og forskelligt nuanceret garn. Vi fortsætter projektet og alle interesserede er stadig meget velkomne. Det planlægges at lave endnu en brydedag i Farum engang i løbet af foråret, hvor vi kan sidde ude. Der kræves ingen forkundskaber for at kunne deltage. Interesserede bedes kontakte Annet. Vel mødt.

*Ellen Bangsbo
fotos: Annet, Ellen og red.*

Studietur til Hälsingland 2. - 6. september 2019: Tilmeldingsfristen er udløbet, og jeg kan med stor glæde meddele, at der har været en så overvældende interesse for turen, at vi af hensyn til muligheden for at kunne høre og se på udstillingsstederne har været nødt til at begrænse antallet deltagere til 25. Der er oprettet en venteliste. Deltagerne vil modtage direkte information om turen fra mig, Lis Slottved.

Illustration: Fra tekstiludstillingen på Delsbo Forngård, som er det første sted, vi skal besøge.

En sofa fortæller ...

Jeg blev snedkereret i 1800-tallet til Apoteker Bergmann i Frederikssund. Han havde etableret sig i byen med sin kone Elisa (født Dyhring fra Kolding) i en smuk villa "Vort Hjem" med udsigt mod vest over Roskilde fjord mod Hornsherred og Schweitzer-huset på bakken. Det er senere ikke synligt fra villaen fordi Færgelunden er vokset op. Villaen blev tegnet af arkitekt Knud Arne Petersen, som har tegnet Nimb i TIVOLI.

Mit liv i villaen var skønt, damerne og døtrene Ellen og Gudrun sad omkring bordet og broderede, mens de talte om livet i byen.

Gudrun blev senere gift med Niels Skovgaard-Nielsen, som etablerede Damemagasinet med egen systue på hjørnet af Torvet og Østergade, hvor der senere kom et konditori.

Hver dag efter frokost tog Niels sig et hvil i mit varme stof af lysegråt hestedækken. Det blev senere skiftet ud med lyst stof med grønne silkestriber og blomsterbuketter i de lyse mellemrum.

Jeg boede i mange år på Torvet 1, hvor familien boede. De fik

Jeg har stadig mange gode år foran mig, for jeg er altid blevet passet godt. På min bagside er der en ekstra bane af det rigtige stof.

sønnen Jørgen i 1914 og datteren Annelise i 1916.

Niels Skovgaard-Nielsen blev desværre ikke gammel. Deres datter giftede sig med Sverre Wiig, som kom fra Norge og havde pelsdyrfarm i Færgelunden og et lille hus, hvortil jeg flyttede i 1953 efter Gudruns død.

I Færgelunden var der liv og glade dage, huset blev bygget større og pigerne Mariann (f. 1947) og Astrid (f. 1949) nød synet af mig hver dag. Pigerne flyttede hjemmefra og jeg blev boende til 1989, hvorefter jeg fik plads i huset hos Astrid i Værløse.

Efter nogle år var jeg på tur til Nyborg, hvor tapetsermester Nina West Hansen fornyede mig fra inderside til yderst. Jeg fik nye gjorde, fjedre og smukt gobelinstof, designet af Ole Kortzau, som i øvrigt er opvokset i Frederikssund. Det pryder stadig mit ydre. Nina var en ven af familien og havde godt håndslag.

Astrid Wiig

Julebesøg i Birkerød gl. Præstegård

En udstilling af Ann-Mari Kornerup i anledning af 100-året for hendes fødsel.

Udstillingen var Poetisk og Eksperimenterende, som det var tænkt. Fremmødet var ikke stort ud over TENENs bestyrelse.

Lone de Hemmer Egeberg fortalte om udstillingens tilblivelse i samarbejde med Ann-Mari Kornerups børn og svigerbørn. Det var et samarbejde, som varede ca. 2 år. AMKs liv er beskrevet i TENEN nr. 29-1, så den del af foredraget undlades, og der beskrives kun oplevelsen af udstillingen.

En af historierne Lone fortalte, var et eksempel på, hvordan tekstil kunst og design falder til at blive næsten værdiløs, efter det er solgt fra værkstedet. Det giver stof til eftertanke.

AMK tegnede et gulvtæppe til folketinget. Det blev prøvevævet i fire farvesammensætninger. Tæppet blev endelig vævet på Gram tæppevæveri og lå en årrække i folketinget. Datteren så tv-udsendelsen "Anna og Anders i Brexit-land". På gulvet i et lyserødt nordisk slot, lå et tæppe i AMKs design, men med en anden farveholdning end den tæppet i Folketinget havde. Ida Kornerup fik kontakt til ejerne, der kunne oplyse, at de havde købt tæppet på Bruun Rasmussen auktioner for 1200 kroner. Det var en slik for dette tæppe.

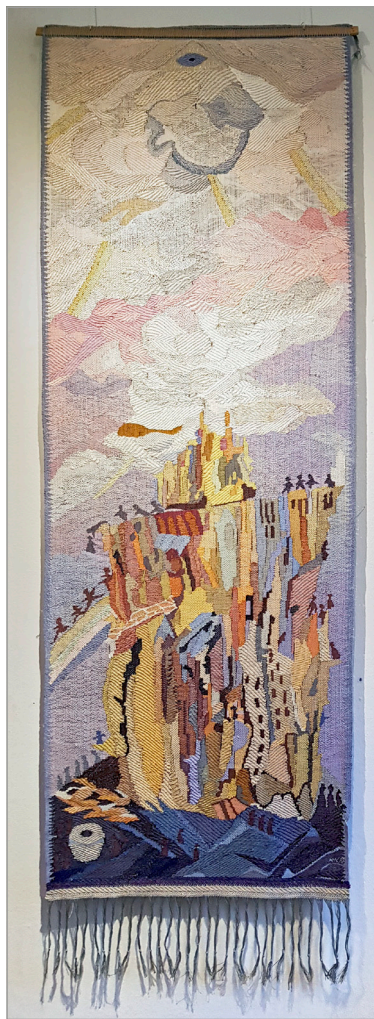
Det var en stor oplevelse at se udstillingen. Se helheden, materiale valgene, farverne, teknikkerne og motiverne.

En oplevelse var det, at betragte et vægtæppe som et maleri – opdage detaljer, jeg så det som samfundsdebat og nogle gange som samfundskritik – fx var der babelstårnet, hvor huse er stablet oven på hinanden og med små mennesker eller myrer, der falder ud over kanten.

Specielt var det også at betragte et tæppe helt tæt på og opdage mangfoldigheden af teknikker, studere dem med min viden om at væve, sy og brodere. Se de mange forskellige materialer, nogle gange var det uventede materialer, der var brugt i de forskellige værker.

Tak for en dejlig dag den 24. nov. 2018.

Susanne Rundqvist

Boganmeldelse:

Kirsten Lindberg: *Navneklude og andre prøveklude*. Lillepigens sytøj med forlæg og redskaber. Tegnestuen Tilia Montana 2018. Hæftet. Format 17×23,5 cm. 132 sider med s/h- og farveillustrationer. ISBN 978-87-9888830-9-8. Pris 175 kr.

Bogen er inddelt i to dele. I den første belæres man om navne-/lærekludenes historie, symboler osv. Herefter følger et katalog over Kirsten Lindbergs samling. Alle navneklude er fotografisk gengivet, ligesom det forklares, hvad de enkelte broderier står for. Efter kataloget fortælles om alfabethøger og stempler, prøveklude, silkebroderier og opskrifter for småpiger, og endelig afsluttes bogen med en kort gennemgang af diverse syredskaber samt en bibliografi.

Med denne bog har forfatteren ønsket at vise og fortælle om sin samling af navneklude. Man mærker glæden over samlingen og den bagvedliggende viden i hver linje i bogen, og det er jo altid dejligt, når en forfatter formår at formidle det til læseren. Når det er sagt, er jeg ked

af at måtte indrømme, at jeg følte mig stresset, da jeg læste den. Forf. haster gennem historien, symbolikken, materialer osv., så man bliver helt forpustet. Dette kapitel ville have tjent meget på en opstramning, selv om jeg samtidig spørger mig selv, hvem der er målgruppen for bogen. I gennemgangen af de enkelte navneklude føler jeg mig derimod udmærket informeret med gode forklaringer om symbolikken i motiverne. Uanset hvad, er det dog altid glædeligt, at der kommer nye udgivelser om tekstile emner, da der jo trods alt altid er håb om, at "nye læsere kan følge med herfra".

Lis Slottved

ANNONCE

TENENs medlemmer

opfordres til at bakke op
og deltage i
foreningens generalforsamling

1800-tals sofa til salg i Værløse

Se billedet og læs proveniens-beskrivelsen på side 17 i dette blad.

Kender DU nogen, som ville glæde sig over en flot sofa med historie, så hører jeg gerne fra dig.

På glad genhør, *Astrid Wiig*

Mosevej 8, Værløse
41 57 79 59

Boganmeldelse:

Marianne Isager: *ÅLJ – Åse Lund Jensen – en dansk strikdesigner*. Format 27×23 cm, 652 g. Tryk: Rosendahls, 2017. Pris 225 kr. ISBN: 978-87-999819-0-8.

Marianne Isager overtog Åse Lund Jensens forskellige forehavender i starten af 1977. ÅLJ døde i slutningen af marts 1977 af lungekræft, og hun var født i 1920, så hun var kun ca. 57 år gammel.

Åse Lund Jensen er bl.a. uddannet fra Kunsthåndværkerskolen i København.

De to kvinder mødte hinanden på Skals Håndarbejdsskole – Marianne var elev og Åse var gæstelærer.

ÅLJ arbejdede en overgang med teknikken neverkont, som betog hende ret meget, men Marianne Isager mener, det var hexagon-mønsteret, der bragte dem samme.

Jeg havde ÅLJ på Danmarks Lærerhøjskole i starten af 1970-erne. Hun underviste der vist i to år. Så jeg var heldig!

ÅLJ opfattede håndstrikning på lige fod med broderi og vævning – så det var et fag og ikke kun hjemmenørkleri.

ÅLJ var en perfektionist på mange måder. Hun lavede strikkefasthed på alle modeller og alle størrelser,

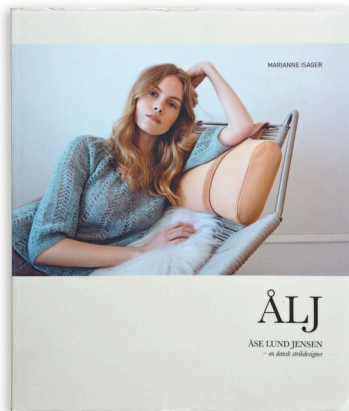
så hvis man overholdt strikkefastheden, fik man ÅLJ's idé med den "håndskrevne" og "håndtegnede" model, og hun var også uddannet på et skrædderi, så til mange modeller, var der også lavet en grundmodel. ÅLJ var nemlig også uddannet i Illums modelsalon 1940-42.

Da ÅLJ ikke følte strikningen som en hobby, etablerede hun sit eget værksted for håndstrikning i 1960. Hun havde op mod tres strikkedamer i sin fold.

ÅLJ udviklede også museumsmodeller bl.a. for Herning Museum. Sjaler, livstykker (slipover), uldklokker (nederdele) og puder, blev det i hvert tilfælde til.

Hun mødte de kvinder, der strikkede HØNSESTRIK. De kendte ikke meget til strikkefasthed, for deres teori var, at alle rester kunne bruges, og alle typer strikkepinde ligeså. Det var farverne og mønstrene, der var i centrum. Gruppen havde dog brug for hjælp til et ringmønster, og det hjalp ÅLJ dem med.

ÅLJ forsøgte at komme ind ved Den Permanente, men hun blev i før-

ste omgang nægtet adgang, da garnfarverne ikke svarede til den gængse opfattelse. Det førte til samarbejdet med Skive Uldspinderi, hvor ÅLJ sammen med spinderiet havde fået udviklet nogle særlige garner og farver, som hun syntes passede bedre end de grelle farve, der var oppe i tiden.

Marianne Isager ville være stoftrykker og ikke strikker. Men sådan blev det ikke! I 1979 blev hun færdig fra Skolen for Brugskunst (nu Designskolen Danmark).

Det er en flot bog om denne personlighed Åse Lund Jensen. Bogens sidste halvdel omfatter strik med opskrifter relateret til og af ÅLJ. En "blød" bog på mange måder og med mange fine og store billeder.

Jeg fik bogen anbefalet af Allerød Bibliotek, da jeg søgte en artikel fra Hjemmets Verden 1959 – 60, skrevet af Åse Lund Jensen. Artiklen har jeg nu fået i kopi fra Det Kgl. Bibliotek i Århus, da bladene ikke udlånes. Artiklen handler om de såkaldte stjernetrøjer fra Lolland-Falster.

Vibeke Lilbæk

Boganmeldelse:

Anne Christine Persson og Mads Nørgaard: *Dansk Modeleksikon*. Syv forskellige forsidefarver. Gyldendal, 2018. 320 sider, pris 400 kr. ISBN 978 87 02 27808-6

At læse et leksikon? Selve opslagsværket indeholder beskrivelser af aktører, som på en eller anden måde har noget med mode at gøre – ikke kun tøjdesignere, men også brands, modeorganisationer, fotografer, stylisten og modeller med videre.

De 400 leksikonartikler er delt op, så der efter hvert bogstav er et eller to essays. Det hele er krydret med mange fotografier, hvoraf de fleste er i farver.

Skriften og opsætningen gør læsningen meget behagelig også at læse de essays, som fagligt ligger langt over min viden om modebranchen.

Bogen har givet mig en viden om mange aspekter i begrebet mode, jeg ikke viste eksisterede.

Bogens forfattere skriver også om bagsiden af modebranchen. Der skrives om bæredygtighed samt om fortiden, nutiden og fremtiden.

Vil man vide noget om modebranchen på godt og ondt, er det en god bog at læse.

Susanne Rundqvist

Arv efter Jean Bonfils

Jeg har arvet Jean Bonfils samling af håndtene. Jeg vidste godt, at hun havde en sådan samling, men ikke at den skulle havne hos mig.

Måske passer det meget godt alligevel, da vi tit har stillet op sammen til håndværkets dag på Mosegaarden i Værløse med hver sine ting. Hun med sine båndvæve og jeg med mit uld plus rok, karter og tene. Godt nok har jeg adskillige. Men ikke så fin en samling, som Jean. Ja, det har jeg så nu.

Det mest spændende vi lavede sammen på Mosegaarden var middelalderdagene i anledning af Værløse kommunes 750 års jubilæum. Her havde vi fået syet dragter, og stod igen med hver vore ting.

En pudsig ting, som jeg observerede i disse dage var, at hvis man stillede sig op imod vinden og den tog fat i håndtenen, så drejede den af sig selv. Så gælder det bare om at stille sig i den rigtige retning. Det blæste lidt i de dage, så det var mærkbart. En sjov ting, som mange der spinder i fri luft utvivlsomt har bemærket længe før mig. Jeg plejede bare ikke at spinde udenfor, så det vidste jeg ikke.

Jean var meget interesseret i tekstilfremstilling og slægtsforskning, men også indianere. Jeg var med til at hjælpe hende med at tekste en indianerudstilling på Mosegaarden. Det var spændende, og jeg blev klogere på navajo-indianernes skikke. Jean havde en mængde ting, og hun skrev efter billeder fra Amerika. Det blev en rigtig fin udstilling, som kom rundt i forskellige kommuner.

Jeg talte med Jeans datter i for-

bindelse med Jeans begravelse, hvor hun sagde, at der var nogle ting efter hendes mor, som de ikke vidste, hvad de skulle stille op med. Jeg gav hende TENENs formands telefonnummer, og det blev til en del sager.

Jeg har gennem formanden fået nogle bøger, et vævet tæppe og den omtalte samling af håndtene efter Jean.

Faktisk havde jeg sagt, at jeg da godt ville have en lille ting til minde om Jean, og jeg er glad for de ting jeg har arvet.

Conny Laustsen

Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.

<i>navn</i>	<i>adresse</i>	<i>telefon / ePost</i>	<i>buv</i>
Annet Laursen Skjelsager	Dorthesvej 2 3520 Farum	44 95 05 55 <i>silke-annet@silke-annet.dk</i>	formand + redaktion
Lone de Hemmer Egeberg	Teglgården 66 st.th. 3460 Birkerød	45 81 05 05 <i>debemmeregeberg@gmail.com</i>	næstformand + kalender
Bent Bille	Søndergade 66 5620 Glamsbjerg	64 72 15 65 <i>bille.glamsbjerg@gmail.com</i>	kasserer
Lis Slottved	Hjarupvej 10 6200 Aabenraa	20 31 27 31 <i>lisslottved@gmail.com</i>	sekretær + korrektur
Vibeke Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	26 60 28 40 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion
Maj Ringgaard	Helmsvej 37 2880 Bagsværd	21 40 43 76 <i>Maj.Ringgaard@natmus.dk</i>	bestyrelse
Susanne Lervad	Lindevej 14 1877 Frederiksberg C	22 11 08 26 <i>sl@termplus.dk</i>	bestyrelse
Susanne Rundqvist Pedersen	Rådm. Steins Allé 45, 5.tv 2000 Frederiksberg	26 62 80 80 <i>susanne.rundqvist@mail.dk</i>	bogholder
Hanne Frøsig Dalgaard	Bredebovej 33, 6.tv. 2800 Lyngby	45 87 55 30 <i>hanne.dalgaard37@gmail.com</i>	korrektur
Anni Bloch	Thingvalla Allé 5 2300 København S	32 59 59 77 <i>annibloch@gmail.com</i>	suppleant
Margit Ambeck	Lyshøjgårdsvej 87, 1.th. 2500 Valby	36 30 61 50 <i>m.ambeck@gmail.com</i>	revisor
Hanne Schneller	N. Frihavnsgade 49, 2.tv. 2100 København Ø	35 38 35 45 <i>hanne.schneller@hotmail.com</i>	revisor- suppleant
Frits Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@icloud.com</i>	redaktion + webmaster

Sørg for at ...

... tjekke adressering-kalender-bladet grundigt ...
... bruge bladnummerets webside med henvisninger og fraklip mv. ...
... deltage i foreningen TENENs arrangementer ...
... tage med foreningen TENEN på tur ...

... bruge TENENs digitale "opslagstavle"
www.facebook.com/groups/tenen.forening
- gruppen har 269 deltagere - er du med ? ...

... fortælle om den frivillige forening TENEN ...
... hjælpe med at hverve nye medlemmer i foreningen TENEN ... !

Postkort fra min syskuffe

Knapper kendes nok mest fra skjorter og moderne tøj, hvor der ofte er en eller flere knapper, der fungerer som pynt eller et lukkeaggregat.

Knapper bruges meget i beklædningsgenstande, men de kan også bruges i poser som fx punge.

På museer er der stor forskel på, hvor meget de har. En del museer har knapperne sammen med smykker. Enkelte steder findes der et online-knap-arkiv.

Allerede i Induskulturen 2600–1900 f.Kr. og i Kina og i Rom under bronzealderen (1700 – 500 f.Kr.) findes de første “knap-per”. Til brug for sammenbæftning, blev de første knapper langt senere fundet i grave. I 1300-tallet blev de ret udbredte i forbindelse med det tætsiddende tøj.

Knapper er fremstillet af håndværkere og kunstnere, der måske har fundet en dims, der “lige kunne bruges” eller bevidst fx har blandet naturlige og syntetiske materialer.

Knapper findes i mange farver, faconer, størrelser og materialerne kan være: porcelæn, cloisonné, galvanisering, broderi, filigran, stål, silketryk/maling, possement, litografi, emalje, perlemor, gummi, læder, stof, glas, træ, tin, jernblik, messing, sølv, guld, læder, plast mm.

Knapper kan bringe et budskab, hvilket fx kan være politi, post, militær, transport, forening, kulturby og den slags. I dag er det også moderne, at der på knapperne står et fabrikatnavn.

Min egen knap-forbistorie stammer fra min mor og hendes mor, da de altid klippede knapper af ting, der ikke kunne bruges mere. Ensartede knapper blev sat på tråd, så de ikke blev væk for hinanden – knapper var jo værdifulde.

Der er knapper i mange forskellige materialer i kransen ovenfor – mere end 80 forskellige ikke bare i form men også i sammensætning af materialer. Midten består udelukkende af perlemorsknapper. I kransen er alt fra træknapper over glas, læder, plys og ædle metaller. Nogle af knapperne har specielt brug. Ens for dem alle er, at de sjældent er solister.

Herunder er tv. nogle knapper med særlig historie – mf. børnetøjsknapper – th. demonstrationsknapper til håndarbejdsundervisning. Se også knaphistorien bag på bladet TENEN 22. årg. nr. 3.

Vibeke

